

VERENIGING
Vrienden
van
Sonsbeek

De Vereniging van Vrienden van Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem wil een klankbord zijn voor de bezoekers van de monumentale parken en voor de eigenaar van de parken, de Gemeente Arnhem. Het doel van de Vereniging is mee te werken aan de instandhouding en verfraaiing van de parken Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem. Vrienden van Sonsbeek ondersteunt Molenplaats/Bezoekerscentrum Sonsbeek financieel met een bijdrage per lid.

De contributie per lid bedraagt per jaar:

voor particulieren € 13,50, voor verenigingen € 35 en voor bedrijven € 50; Bankrekeningnummer: NL30 ABNA 0406 333 505 t.n.v. Vrienden van Sonsbeek. ANBI: de Vereniging is door de fiscus erkend als culturele 'Algemeen Nut Beogende Instelling', wat inhoudt dat donaties met de factor 1,25 voor de fiscale aftrek mogen worden vermenigvuldigd.

Bestuur Vereniging Vrienden van Sonsbeek:

Edzard Gelderman (voorzitter) tel. 443 14 57,
Luuk Broer (secretaris, Bulletin) tel. 442 49 56,
Niels Wildering (penningmeester) tel. 06-51829265,
Danielle Jansens (ledenwerving/-admin.) tel. 442 10 94,
Tjada v/d Eelaart-de Sitter (schouw/website) tel. 445 50 98,
Koos de Vos (educatie/Groenforum) tel. 363 49 71,
Gerard Nijhuis (parkgidsen) tel. 339 08 00.
Adviseurs: Joop Morsink (historie),
Jeroen Glissenaar (gemeentelijk parkbeheer),
Jeroen Voskuilen (Molenplaats).

Ledenadministratie:

Vereniging Vrienden van Sonsbeek, per adres Molenplaats Sonsbeek,
Zijpendaalseweg 24a, 6814 CL Arnhem,
Email: info@parksonsbeek.nl .Website: www.parksonsbeek.nl

**MOLEN
PLAATS**
Sonsbeek Arnhem

Molenplaats Sonsbeek is de nieuwe naam van Bezoekerscentrum Sonsbeek. Molenplaats Sonsbeek wil parkbezoekers bewust maken van de mooie groene kanten van Arnhem door het organiseren van exposities, excursies en evenementen. Molenplaats Sonsbeek geeft informatie over de Arnhemse parken en is een prima startpunt bij een bezoek van de parken Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem.
Website: www.molenplaatssonsbeek.nl

Bestuur Stichting Bezoekerscentrum Sonsbeek:

Leo van der Meer (voorzitter), Leon Tjakkes (penningmeester), Anne Marie van Lanen, Ton Jansen, Paul Baeten.

Voorpagina: Witte Watermolen met het waterrad in rust. Aquarel Johan Hosmus 10 juni 2015. Zie het artikel op pg. 4

Sonsbeek-lied

O heerlijk Sonsbeek

Sonsbeek lief-lijk plekje,
Door de natuur zo mild bedacht,
Waar vogels met hun aardig bekje,
Hun lied doen hooren, rein en zacht
Jub-lend geschal, de waterval !
Een stille vreë gaat langs de paden,
Men voelt zich daar steeds vrij en blij
Met boom en planten overladen,
O lief-lijk Sonsbeek schoon zijt gij !

Des zomers als de zon haar stralen,
Op uwe paden schijnen laat,
Waar men verruimd lam adem halen,
Als men uw schoonheid gade slaat.
En dan vooral de waterval !
Men is geneigd daar blij te zingen,
Al wat men ziet is schoon en rein;
De kind-ren ziet men vrolijk springen,
Het moest daar altijd zomer zijn.

Keuv-lend dolen langs haar paden,
Jonge paren - eeuw-ge trouw.
Hij haar steun, zij eens zijn gade,
Gelukkig dan als man en vrouw.
Hun oog ziet al, de waterval !
Onder haar hel-dre waterstralen,
Spreekt hij van liefde, keer op keer;
Ja, heerlijk is het daar te dwalen,
Och, werd het daar geen winter meer !

Gaat men de wereld eens bekijken,
In welke stad, in bosch of laan,
Dan zal toch Sonsbeek 't mooiste blijken,
Niets kan in hare schaduw staan,
En bovenal, de waterval !
Waar ik mij ooit mocht heen begeven,
Mijn ziel blijft steeds aan haar verwant;
Gij Sonsbeek met uw groene dreven,
Het schoonste plekje van ons land !

Vooruitlopend op het jubileum 'Sonsbeek 100 jaar Stadspark' in 1999 stelden Kees Crone, Frans Crone en Eric van Arendonk in 1997 het boekje 'Ode aan Sonsbeek' samen. Bij het doorspitten van de Sonsbeekdossiers in het Gelders Archief vonden ze het bijgaande Sonsbeeklied. Op hun aanwijzingen vonden we in het GA de tekst van I. Vogelzang en de muziek van E. Marx. Het muziekblad 'Coupletten voor Zang met Accompagnement van Piano' werd omstreeks 1910 uitgegeven door de Arnhemse boekhandel Joh.C.M.van Mastrigt. Wie speelt piano, en wie gaat het voor ons zingen?(LB)

O HEERLIJK SONSBEEK.

Coupletten door I. VOGELZANG.

Marschtempo. Muzikant, E. MARX.

ZANG. O heer-lijk

PIANO. *f* *ff* *mf*

Sons-beek, lief-lijk plek - - - je, Door de na - lur roo mild be - dacht, - - - Waar vo - gels

met hun aar - dig bek - - je, Hun lied doet hoo - ren, rein en zacht. Juh'-lend ge-schal, de wa - ter

val! Een stil - le vree gaat langs de pa - den, Men voelt zich daar steeds vrij en blij - - - Met hoom en

plan - ten o - ver - la - - den, O lief - lijk Sons - beek, schoon zijt gij!

D.C.

3

Schilderachtig Sonsbeek

Het is niet bepaald een hobby die je verwacht bij een scheepswerktuigkundige (machinist) op de grote vaart: aquarelleren. Toch oefent Johan Hosmus deze hobby al 35 jaar uit. Ook aan boord maakte hij aquarellen: zeegezichten en 'technische stilleven's.

Pas na zijn pensionering in 1998 begon hij er echt werk van te maken. In de winter schildert hij portretten en stilleven's in de oude kerk van Kolhorn, waar hij en 20 andere schilders een atelier hebben. In de zomer is hij 'mooi-weer-schilder'. En hoewel er in de omgeving van zijn woonplaats Barsingerhorn (bij Schagen) voldoende 'schilderachtige' plekken zijn, komt hij toch graag regelmatig naar Arnhem om te aquarelleren. En dat hij de mooiste plekken in Park Sonsbeek vindt, zal geen Arnhemmer verbazen.

Zo verhuist hij met zijn vrouw een paar keer per jaar naar een chalet op Camping Warnsborn. Natuurlijk gaan ze dan ook op bezoek bij hun dochter die in Arnhem woont, maar Johan zoekt toch ook graag een mooi en zonnig plekje op om te schilderen. De zon en de schaduwen zorgen voor een steeds wisselend tafereel, er moet dus snel gewerkt worden.

Johan Hosmus - De Theepit en het Sonsbeek Paviljoen (origineel is aquarel in kleur)

Het schilderen van aquarellen heeft een nogal 'vrouwelijk' imago, maar als je Johans werk bekijkt zie je dat hij toch een stevig kleurenpalet gebruikt. Door gelaagd te schilderen krijgen de kleuren hun stevige en toch transparante uitstraling.

Johan schildert niet voor de verkoop maar al 25 jaar maakt hij van zijn aquarellen fraaie foto's die hij als prentbriefkaarten verkoopt voor € 2,- per stuk. Ongeveer 25 verschillende aquarellen van Sonsbeek en omgeving worden als kaarten verkocht in de Molenschuur. De helft van de opbrengst is een welkome bron van inkomsten voor Molenplaats Sonsbeek.

Gerard Herbers

Een keuze uit de Sonsbeek-aquarellen van Johan Hosmus is tot 31 januari 2016 te zien in Molenplaats Sonsbeek, Zijpendaalseweg 24a.

Prijsschieten en potverteren op De Teerplaats

De schutters van de Sint Joosten Doelen schieten op de 'papagaay', rond 1800, GA. De locatie is waarschijnlijk bij de Bicksberg

Hoewel we de Teerplaats nu als boerderij kennen was het oorspronkelijk een plaatsaanduiding die verbonden was aan schutterijen. Dat waren plaatselijke milities die ruwweg tussen 1500 en 1900 steden en de omringende landerijen beschermden. De officieren waren beroeps, de eigenlijke schutters oproepbare vrijwilligers. Deze schutterijen hielden van oudsher schietwedstrijden op het terrein 'de Teerplaats'. Die naam is afgeleid van de term potverteren, waarvan een oude betekenis 'een banket houden met je gildebroeders' is, in dit geval de schutterij. Die hielden zo'n banket na schietwedstrijden, die natuurlijk nogal wat volk trokken. De toeschouwers namen zelf ook hun eigen hapje en drankje mee. Bij de eigenlijke schietwedstrijden poogden de schutters een houten 'papagaay' van een hoge paal te schieten. Zo'n kleurrijke houten vogel was natuurlijk een uitstekend object om als schietschijf te dienen.

In 'Bijdragen en Mededeelingen van de Vereeniging Gelre' lezen we dat de muziekkapel "...musicierend voorging als de schutterij optrok, en speelden op de teerplaats...de plek, waar nu nog eene boerderij van dien naam staat, bij een der ingangen van 't landgoed Zypendaal...De toeschouwers zitten in 't gras, en aan tafeltjes te drinken".

Boerderijen op De Teerplaats

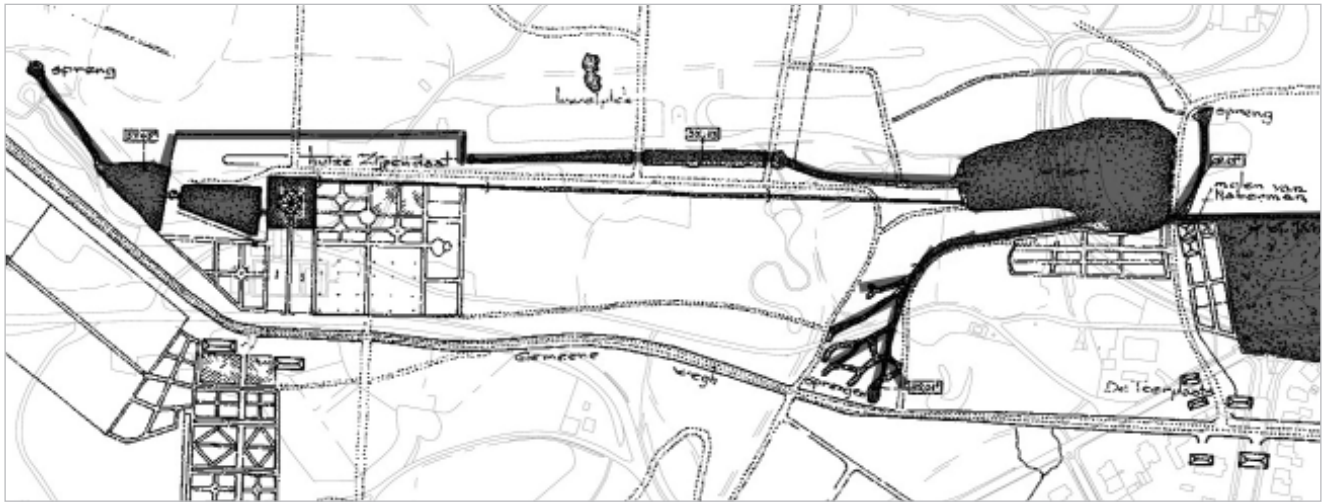
Later verhuisde het schietterrein van de schutterijen naar een plek bij de Bicksberg. De naam de Teerplaats bleef echter in zwang en ging over op verschillende boerderijen. Naast de nog bestaande boerderij stond een eenvoudig wit hallenhuisboerderijtje (zie bijgaande ansicht uit 1903) dat in 1907 gesloopt is. Dit was zo bouwvallig, dat huurder W.J. Posthouwer de gemeente vroeg de huur te beëindigen. Tussen de beide panden liep in die tijd een zandweg die aansloot op de van Heemstralaan. Tegelijk met de sloop werd de kruising Zypendaalseweg/Parkweg verlegd zoals die nu is. De zandweg werd voetpad.

De huidige boerderij De Teerplaats is een hallenhuisboerderij uit de 18^e eeuw met middenlangsgedeel: van voren het woonhuis met achter aan weerszijden stallen met in het midden de deel. Er is in de loop der eeuwen veel aan verbouwd wat het tot het bijzondere gebouw maakt dat nu nog in park Zypendaal te bewonderen is. Bij een renovatie rond 1850 kreeg de boerderij een gevel met rondboogramen met persiennes luiken. Dat zijn luiken bestaande uit schuinstaande latten met tussenruimte te gebruiken om het zonlicht te filteren als een soort luxaflex en ook om bij slecht weer het huis toch te kunnen luchten. Wat het gebouw nog een extra monumentaal karakter geeft is de grote uitbouw van twee bouwlagen met een zogenaamd wolfsdak dat u ziet

als u over het pad langs de woning loopt. Hier is omstreeks 1900 in het midden een complete dienstwoning ingebouwd voor de chauffeur van de familie Brantsen. Een mooi stijlelement hier is de getrapte bakstenen fries onder de dakrand. Verder staan op het erf nog een kleine rechtehoekige schuur met bakstenen plint, houten wanden en een zadeldak. Tegen de voorgevel hangt een houten duivenhok met zadeldak. Bouwkundigen dateren de schuur op eind 19^e eeuw. Vanaf het voetpad gezien achter de boerderij staat een jonge kapschuur. Voor de boerderij bevindt zich een kleine weide, deels omgeven door oude hagen.

Bildner J. H. Schakke, kunstenaar, Dordrecht

Fragment Sint Jansbeek te Arnhem
1750-1770, reconstructietekening:
Joop Morsink 1987.

Datering

Voor datering zijn we afhankelijk van kaarten en bouwkundig onderzoek. Rond 1750 verschijnen er meer gedetailleerde kaarten van dit gebied zoals dit fragment van de St. Jansbeekkaart. Aan de 'Gemeene wegh' (nu Zijpendaalseweg) zien we rechtsonder *De Teerplaats* geschreven tussen de twee hierboven beschreven boerderijen. Nog steeds een locatie-aanduiding dus. Rechtsboven staat *molen van Naberman*, met een pijl naar het gebouw! Linksboven op de kaart staat *huize Zypendaal*. Dit is duidelijk nog de kruisvormige voorloper van kasteel Zypendaal. Hendrik Willem Brantsen brak dit gebouw in 1760 af. Beide boerderijen stonden er in ieder geval voor 1860 al. Bouwhistorisch onderzoek bewijst dat de huidige Teerplaats gebouwd is op de fundamenten van een nog weer oudere boerderij. Uit metselwerk van de kelder en de hergebruikte voorste twee gebinten kunnen we die dateren op 17de eeuws.

In de eerste concrete archiefvermelding lezen we dat baronesse douariere Brantsen van de Zyp tussen 1854 en 1870 *De Teerplaats* verpacht. In de pachtovereenkomst lezen we: *Landbouwer H. Willemsen pacht boerenerf Teerplaats bestaande uit woonhuis + schuur + hooiberg + tuin + bouwland; omvang 1114 roeden en 50 ellen (dat is ca.0,4 ha); pachtsom 436,36 gld/jr; later uitgebreid met bouwland van 0,25 roeden voor 9,40 gld/jr. In de kleine lettertjes staat: 'pachter zal elk jaar 10 dagen met een paard werken voor de verpachter voor 1,50 gld/dag'.*

Volgens Tiemens kreeg de boerderij later een nevenfunctie als postkoetshalte. Nog weer later werd *De Teerplaats* bewoond door de koetsier en de palfrenier (bijrijder, paardenverzorger) van Zypendaal. Zoals bij de bouwhistorie al vermeld werd rond 1900 een huis ingebouwd voor de chauffeur van de familie Brantsen. Zoals we weten verkocht de familie Brantsen in 1925 Zypendaal en de laatste Brantsen-telg trok zich terug op landgoed Gulden Bodem.

Twee generaties Janssen

Het aardige is dat de boerderij haar oorspronkelijke functie weer kreeg. Twee generaties van de familie Janssen gingen hier weer boeren. Vanaf 1925 waren dat J.H. Janssen en Rika Janssen-Klappers. Tijdens de evacuatie van Arnhem vertrokken vrouw en twee kinderen naar Schaarsbergen. Boer Janssen moest blijven zorgen voor het vee.

Zijn zoon Wim G. Janssen hielp op de boerderij van zijn vader en bezorgde per transportfiets de boerenmelk bij klanten in de stad. Wim Janssen trouwde met Koosje Weijman en ging wonen in Klarendal. Zij kregen 3 kinderen. Nadat zijn moeder overleed in 1949 ging het gezin bij vader inwonen op *De Teerplaats*. Toen zijn vader in 1956 overleed kon Wim de pacht overnemen. Wim Janssen had een gemengd bedrijf. Twee maal per dag melkte hij de koeien op de Sonsbeekweide, via de ingang Sonsbeekweg. De Weide werd niet gepacht maar de koeien werden 'ingeschaard' samen met koeien van andere boeren, waarbij per koe een 'inscharingstarief' werd betaald. 's Winters stonden ze op stal op de *Teerplaats*. Wim Janssen had ook het weiland in Zypendaal dat tussen *De Teerplaats* en de Spiegelvijvers ligt gepacht. Daarop graasden trekpaarden die in het gemengde bedrijf nodig waren.

Het echtpaar Wim Janssen en Koosje Janssen-Klappers, omstreeks 1940

Aan bouwland pachtte Wim Janssen onder andere kavels van 'de Bouwerij' (het nog bestaande bouwland ten noorden van kasteel Zypendaal), het aangrenzende veld Kattenberg en het veld ten Noorden van de Parkweg. Daarnaast een groot veld in Warnsborn. Hij verbouwde er in wisselbouw bieten, aardappelen, rogge en haver. De rogge werd gemalen door molenaar Piet van Silfhout van de Witte Watermolen.

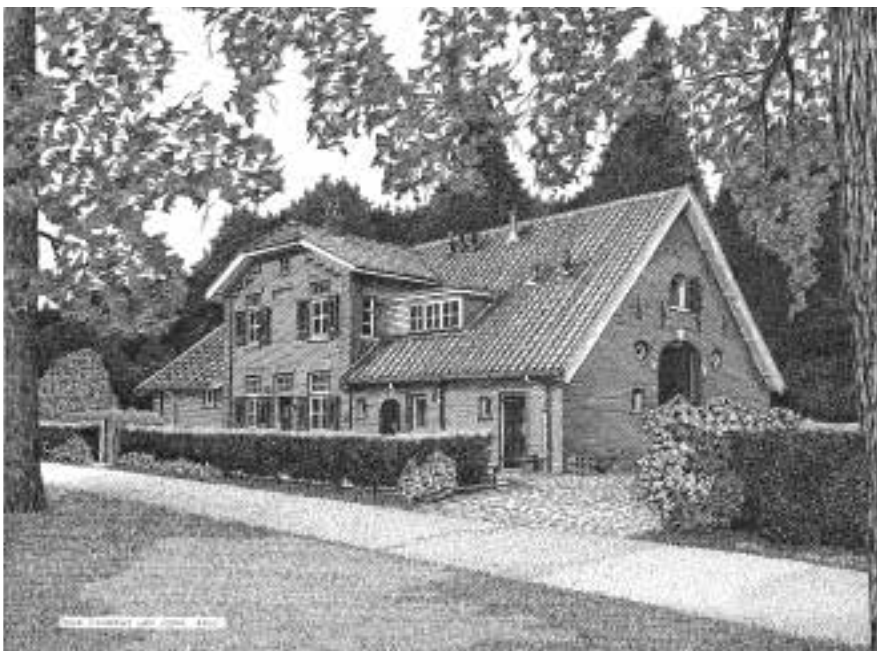
Wim Janssen hield verder kippen, pauwen, konijnen, duiven en een – wegens klachten over stankoverlast van burens – beperkt aantal varkens. Wijkbewoners kwamen langs om eieren te kopen. Na een ongeluk omstreeks 1970 kon hij niet meer met de hand melken en kocht hij een melkmachine. Toen in 1984 het melkquotum werd ingevoerd stopte Janssen met melkkoeien. Janssen overleed in 1994. Koosje, zijn vrouw, bleef achter op De Teerplaats. Onder de kapschuur aan het erf sliep een zwerver. Die deed boodschappen en reparatieklusjes voor haar. In ruil at hij mee aan tafel. Koosje Janssen bleef tot haar dood in 2005 op De Teerplaats wonen. Ze werd 92 jaar oud.

En daarna

In 2007 is De Teerplaats helemaal gerenoveerd. De gehele kap is vervangen, geïsoleerd en de bestaande oude holle pannen zijn teruggehangen. Binnen is ook alles in oorspronkelijke staat hersteld. Hierop kreeg de organisatie van de 10e Sonsbeek Internationale Beeldtentoonstelling in 2008 de beschikking over de Teerplaats. De prachtig gerenoveerde boerderij vormde het visitekaartje voor dit evenement. De grote en sfeervolle deel, met veel bewaarde authentieke elementen, leende zich uitstekend voor ontvangsten, recepties en presentaties. Tussen 2009 en 2014 werd De Teerplaats verhuurd aan schoonheidssalon Bodyline Aesthetics.

Het cirkeltje is weer rond als in 2015 Bob Roelofs en Joukje Vastenholt de Teerplaats gaan bewonen. Op de Teerplaats, waar zo'n 500 jaar geleden schutterijen hun banketten aanrichtten met hun gildebroeders, wordt er nu opnieuw pot-verteerd. Want onder de naam 'Stadsboerderij De Teerplaats' drijft Joukje hier een succesvolle Bed & Breakfast. Geschoten wordt er niet meer, maar de gasten kunnen wel verse eieren van boerderij de Teerplaats krijgen bij het ontbijt.

Sjon Onnekink

Rechter zijgevel met ingebouwde woning; achter de grote deur naar de deel en toegang naar de hooizolder, pentekening Dick Caderius van Veen, 2010

Bronnen:

- *Bijdragen en mededeelingen volume 39. Uitgave: Vereniging Gelre, 1936.*
- *A. Markus, Arnhem omstreeks het midden der vorige eeuw, Arnhem, 1965.*
- *S. Stempfer, Nog 's sjouwen door oud Arnhem, Arnhem 1969.*
- *W.H. Tiemens, 'Zypendaal', in: Vrienden der Geldersche Kasteelen 1965-1975, Arnhem 1976.*
- *Ben Schattenberg, Opnieuw teren op De Teerplaats?, Arnhems erfgoed, 2-6-2015.*
- *Interview met Riek van Manen-Janssen, dochter van boer Wim Janssen, door Luuk Broer, 2015.*

Lakenvelders

In het artikel in het Bulletin van Herfst 2015 over de koeien op de Sonsbeekweide gaf ik aan dat koeien historisch gezien thuishoren in de weiden bij landhuizen en buitenplaatsen. Daarop stuurde Matthijs Snouck Hurgronje mij - via Edzard Gelderman - enkele stukken uit een artikel over Lakenvelder koeien. Het artikel heeft als titel 'Het pronkvee der rijken', auteur is René Zanderink en het verscheen in het blad 'Intermezzo'. Ik ontleen aan dit artikel leuke informatie over deze koeiensoort, die ook Sonsbeek siert.

Op de Grote Weide van Sonsbeek: 2 Brandrode Runderen en daarachter 2 Lakenvelders.

Lakenvelders werden 'Heerenkoeijen' genoemd. Ze werden door de rijken in de 17^e, 18^e en 19^e eeuw als pronkvee op de landerijen van buitenplaatsen gehouden. Het zijn vooral fotogenieke dieren. Ze liepen meestal in de directe nabijheid van het landhuis zodat de gasten zich vanuit het huis of het terras konden vergapen aan deze bijzonder mooie dieren. Ze vallen inderdaad op: ze zijn óf geheel zwart of geheel rood, maar ze zijn op rug, ribbenkast en buik geheel wit. Alsof er tussen de poten een laken is gespannen. Dat is al van grotere afstand duidelijk te zien.

Rond 1850 zag men op de buitenplaatsen nauwelijks iets anders dan deze 'Heerenkoeijen'. Natuurlijk werden de Lakenvelders niet alleen voor 'de pronk' gehouden. Ze leverden goed vlees. Bovendien waren ze niet veeleisend. Ze konden toe met een sober rantsoen. Het zijn nooit melkkoeien geweest. Dat zou ook veel te veel werk hebben gekost. Het waren, en zijn nog steeds, vleeskoeien. Bovendien niet te groot en mooi passend in het totaalplaatje van het landgoed.

De 19^e eeuwse auteur Jacob van Lennep schreef in 1840 over deze koeiensoort op landgoed Heizicht in 's Graveland. Hij beschreef 'de schoone Lakenveldsche koeien', die met statige tred het weiland verlieten om onder het loof stil en onbeweeglijk te blijven, alsof ze stonden te wachten op de schilder, die ze met zijn kunstpenseel op het doek zouden vereeuwigen. In de loop van de tijd zijn er vaker enthousiaste verhalen over deze koeien geschreven. Zoals door Jacobus Craandijk in 1876 in 'Wandeling door Nederland met pen en potlood', waarin hij stelt dat de Lakenvelder koeien minder gezien worden dan voorheen. En dat terwijl ze volgens hem thuishoren in de parkweiden. En in 1977 schreef Wim Geldrof in het tijdschrift 'Zeldzaam huisdier', dat op landgoed Duindigt in Wassenaar sinds 1915 weer Lakenvelder koeien werden gefokt. Tegenwoordig worden weer meer en meer Lakenvelders op buitenplaatsen gezien, waaronder in park Sonsbeek bij Arnhem. Tot zover de gegevens uit het artikel in het blad 'Intermezzo'.

De Lakenvelders in park Sonsbeek worden daar geweid door de stadboerderijen van het Natuurcentrum Arnhem. Het Natuurcentrum fokt ze zelf en levert daarmee een bijdrage aan het behoud van oude runderrassen. De stadsboerderijen laten in de weide van Sonsbeek ook nog enkele andere van deze oude runderrassen zien, zoals de Blaarkop, de Witrik of Ruggeling en het Brandrode Rund,

een kleurslag van het roodbonte Maas-Rijn-IJsselvee.

Als je goed kijkt, zie je dat de koeien in Sonsbeek horens hebben. Dat is heel gewoon, zou je zeggen. Maar tegenwoordig gaat dat niet meer op. De meeste productiekoeien in Nederland zijn inmiddels ongehoornd, om te voorkómen, dat ze elkaar in de stal verwonden. Maar oude koeienrassen behoren compleet te zijn, compleet met horens dus. Gelukkig maar.

Overigens zijn ten noorden van de Schelmseweg tussen de kruising met de Apeldoornseweg en de oversteek over de A50 ook Lakenvelder koeien te zien. Meestal roodvee. Ze zijn van de hotel/restaurantketen Van der Valk.

Koos de Vos

Ondernemersverband Sonsbeek

De leden van het Ondernemersverband Sonsbeek; foto Masha Bakker

In park Sonsbeek zijn zes horeca-ondernemingen gevestigd: Stadsvilla Sonsbeek, Sonsbeek Paviljoen, Brasserie De Boerderij, De Palatijn, Molenplaats/Bezoekerscentrum Sonsbeek, Brasserie Aquarium/ Nederlands Watermuseum.

Op 10 september jl. is het Ondernemersverband Sonsbeek opgericht. Met deze vereniging brengen de 6 vaste horeca-ondernemingen in het park tot uitdrukking dat zij willen samenwerken aan de aantrekkelijkheid en bekendheid van Park Sonsbeek naast gezamenlijk en eigen ondernemerschap. De verenigde ondernemingen doen dit vanuit hun gezamenlijk enthousiasme over Park Sonsbeek als een belangrijke economische, culturele en groene pijler van Arnhem.

De ondernemingen hebben afgesproken om gezamenlijk projecten, activiteiten en evenementen in en rond het park te ontwikkelen en te ondersteunen, en een actieve rol te spelen in de programmering in het park. Hierin willen zij efficiënter met elkaar gaan samenwerken. Dat is ook wel nodig omdat Park Sonsbeek steeds meer bezoekers trekt met activiteiten als de Sonsbeekmarkt of de Ronde Weide. Maar ook met de activiteiten in het Watermuseum of de rondleidingen in het park. Dan is het ook belangrijk dat je weet waar je in het park lekker kunt eten en drinken. De ondernemingen bedienen allemaal een andere doelgroep. Door samen te werken versterken zij elkaar en hebben zij de bezoekers meer te bieden.

Website

Het eerste resultaat van deze samenwerking is de gezamenlijke website: Sonsbeekagenda.nl. Onder die naam presenteren de ondernemingen zich ook op sociale media als Twitter en Facebook. De website biedt een overzicht van alle activiteiten in het park. De samenwerking is ook van belang voor de internationale Sonsbeektentoonstelling die in 2016 weer plaatsvindt. Een ontzettend groot en belangrijk evenement dat kunstliefhebbers uit binnen- en buitenland trekt. Ondernemersverband Sonsbeek wil graag een rol spelen om bezoekers gastvrij te ontvangen.

Belangrijke aandachtspunten voor het Ondernemersverband zijn de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het park. Gastvrijheid is gebaat bij aangenaam verpozen en dat laatste bereik je door mensen daadwerkelijk onbezorgd te laten genieten. Dat vraagt momenteel de nodige aandacht van de ondernemingen door te werken aan praktische verblijfs-, verkeers-, en parkeerproblemen en hierover met de gemeente in gesprek te gaan.

Vooralsnog is ervoor gekozen om een externe voorzitter aan te trekken (schrijver dezes) die samen met Kees Bouwhof van Stadsvilla Sonsbeek als penningmeester en Jeroen Voskuilen van Molenplaats/Bezoekerscentrum Sonsbeek als secretaris het dagelijks bestuur vormt.

Eduard van Vloten

't Weer zat deze zomer wel erg tegen

Het is alweer 5 jaar geleden dat de stichter van de Ronde Weideconcerten in Sonsbeek, Hans van Vrijaldenhoven, het stokje overdroeg aan Tsé Kao. Hans Vrij, zoals hij meestal wordt genoemd, begon er 25 jaar geleden mee. Tsé Kao deed dit jaar op zijn beurt de organisatie over aan twee Arnhemmers: Thijs Bisschops (34) en Thijs Groenewegen (30). Het verhaal van hun eerste seizoen gaat over slecht weer, enthousiasme en het Sonsbeekgevoel.

Thijs Bisschops en Thijs Groenewegen hoefden er niet lang over na te denken toen het stichtingsbestuur van Park Open ze polste of zij de nieuwe organisatoren wilden worden van dit Sonsbeek-evenement. Ondanks het feit dat ze pas twee maanden voor het begin van het nieuwe seizoen voor de keus werden gesteld, namen ze de uitdaging graag aan. Nu gaan ze proberen er een eigen draai te geven.

Hans van Vrijaldenhoven is de grondlegger van het zomerfeestje dat Park Open heet. Het evenement is langzamerhand in heel Arnhem bekend en trekt bezoekers van alle leeftijden, rangen en standen. Met een zonnetje aan een blauwe hemel biedt de enorme kuil met de Ronde Weide een gezellige aanblik van individuen met een eigen stoeltje tot gezinnen op een fleurige deken. Daarbij horen spelende en knutselende kinderen.

Idealen

Een kwart eeuw geleden begon Hans Vrij met concerten op de Ronde Weide. Daarbij koesterde hij een aantal idealen. Hij wilde wel iets overhouden voor al het werk dat aan de voorbereiding van het programma en de wekelijkse organisatie vast zat. Maar hij dacht er niet aan om een echt salaris op te eisen. Ook is nooit in hem opgekomen om bezoekers toegang te laten betalen. Wie bij wijze van spreken geen cent te besteden had en ieder moment de deurwaarder kon verwachten, moest hier op een zomerdag ook terecht kunnen.

Vrij was in 2010 wegens gezondheidsredenen genoodzaakt om te stoppen. Hij droeg de organisatie over aan mensen die al met hem hadden samenwerkt en nu, in 2015, is er op initiatief van het bestuur met Thijs Bisschops en Thijs Groenewegen een nieuwe generatie aangetreden.

Weer of geen weer

Nog steeds staat als een paal boven water dat er in juni, juli en augustus ongeacht het weer elke zondag muziek te beluisteren valt op de Ronde Weide. Ook toen deze zomer de regen de hele dag met bakken uit de hemel viel, waren er nog enkele honderden trouwe bezoekers die erop rekenden dat ze niet voor niets zouden komen. Op een topdag kunnen er wel zo'n 3000 man op de weide neerstrijken. Om 14 uur begint het concert en de bar blijft tot ongeveer 18 uur open. Thijs Bisschops voert mede namens Thijs Groenewegen het woord. Hij legt uit waarom: "Ik ben een prater en een dromer, hij is goed met geld en in de omgang met artiesten."

Tsé Kao (r) overhandigt de sleutels van Park Open aan Thijs Groenewegen (l) en Thijs Bisschops (m)

Hij kijkt terug op het eerste seizoen. "We zijn er vrijwel elke aflevering in geslaagd drie artiesten of groepen op het podium te krijgen. Daaronder waren ook buitenlandse formaties. Die konden dankzij de samenwerking tussen de Arnhemse podia worden gepresenteerd. En de fraaie entourage van Sonsbeek valt bij al die mensen bijzonder in de smaak."

Sonsbeek: mijn park

Hij kan daar zelf trouwens ook lyrisch over worden. "Het is een prachtig park waar we in Arnhem trots op zijn. Het is mijn park, ik woon er vlakbij. Het geld is voor ons niet het belangrijkste. We hoeven geen ton op de bank te hebben. Het gaat om de energie die Park Open opwekt, de samenwerking die je ondervindt, de complimenten die je krijgt en uitdeelt, de ervaring die je opdoet. Ik had een vorm van podiumvrees, trillende handen. Dat ben ik met het presenteren op de Ronde Weide kwijtgeraakt. Al moet ik zeggen dat een pilsje vooraf daar wel bij helpt."

Bisschops vertelt vrijuit over de financiële situatie. "Het gaat om gemeenschapsgeld en dan mag iedereen weten hoe het zit." Zoals zoveel culturele organisaties kreeg Park Open te maken met een forse vermindering van de subsidie: van 49.000 naar 24.000 euro in twee jaar tijd. Samen met zijn kompaan toont hij daar zelfs begrip voor: "Wij vinden het niet vreemd dat we minder geld krijgen in een tijd dat er volop bezuinigd moet worden."

Horeca in eigen hand

Om die reden waren er wel maatregelen nodig om niet op de bodem van de kas te belanden. De horeca was uitbesteed en is nu in eigen hand genomen. Dat leverde netto-inkomsten op. Dankzij hun connecties hebben Thijs en Thijs hiervoor professionele krachten kunnen inschakelen van poppodium Luxor. Prijsverhoging van de consumpties had ook een handje kunnen helpen. Maar er werd besloten de prijs van het bier niet te verhogen. "Bij ongeveer elk evenement betaal je 2,50 voor een pilsje. Dat wilden wij niet. Wij zijn op 2 euro blijven zitten. Als tegenprestatie verwacht je wel dat bezoekers bij ons hun biertje kopen en niet een dure fles wijn meebrengen om dan bij ons ook nog eens de kurkentrekker komen lenen. Jammer genoeg gebeurt dat nog af en toe."

Uitzondering

Met het weer zat het dit eerste seizoen niet mee. Alleen op de eerste zondag in juni was de opkomst goed. Van de 12 overige zondagen was het acht keer allesbehalve zomers. Toch viel de opbrengst niet eens tegen. De hoop bestaat natuurlijk dat de zon in 2016 vaker schijnt en de barmzetting groeit. Dan kan er een potje worden gemaakt voor onvoorziene uitgaven. Er bestaan

ook plannen om meer sponsors aan te trekken en een 100 euro-actie op touw te zetten. Bisschops verwacht daar wel wat van: "Er moeten in Arnhem in de loop der jaren genoeg mensen zijn die de concerten en de sfeer in Sonsbeek zo prettig vinden dat ze daar één keer 100 euro voor over hebben."

En als het aantal vrienden die de Facebookpagina volgen een maatstaf zijn, komt dat wel goed. Daar hebben liefst 6400 personen Park Open geliked.

Rob van Otterloo

Drukte op 7 juni 2015, het eerste Park Open concert van het seizoen

In mijn tuin

Josien en ik wonen nu al weer vijf jaar in Sonsbeekpark. We zijn helemaal gewend in de poortwoning. Met onze twee tuinen is dat ons mooiste plekje in de parken. Na ons gebruikelijke wandelrondje in Sonsbeek is het steeds heerlijk thuiskomen. De becak (fietstaxi) achter het huis verraaft de Indonesische sfeer, die bij ons overal terugkomt.

Achter de heg aan de Apeldoornseweg, in de zonnige zijde, is een bloemen- en moestuin aangelegd. Aan de andere kant, in de schaduw van de bomen, een bostuin met vijver, fonteintje en tuinbeelden. Die achtertuin wordt druk bezocht door diverse parkdieren. Vaste bezoekers zijn de reiger, de eekhoorn, boomklevertjes, roodborstjes, koolmeesjes en gaaien. De reiger heeft de goudvissen uit de vijver opgegeten. We laten de natuur zijn gang gaan en die reguleert het vanzelf. De reiger komt steeds weer terug en vindt weer iets nieuws van zijn gading. De eekhoorn heeft z'n vaste route: boom- hek- tuin- hek- boom. De mooiste verrassing was een bezoek van de ijsvogel, die voldoende tijd nam om zich te laten fotograferen op het tuinbeeldje.

Paul Wijtvliet

Mijn plekje in het park - Hebt u ook zo'n plekje in de parken? Stuur ons uw tekst van maximaal 220 woorden. De redactie kiest wat geplaatst wordt.

Colofon

Het Bulletin VVS is een uitgave van de Vrienden van Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem en van Molenplaats/ Bezoekerscentrum Sonsbeek. Het Bulletin verschijnt vier keer per jaar. Het wordt gratis toegestuurd aan de leden van de Vereniging Vrienden van Sonsbeek. ISSN 1567-1054. Oplage 800 stuks.

Redactie:

Gerard Herbers
Rob van Otterloo
Luuk Broer (eindredacteur)

Vormgeving en druk:

Coers & Roest
ontwerpers bno | drukkers
Arnhem

Redactie-adres:

info@parksonsbeek.nl

Het Lentenummer van Bulletin VVS verschijnt omstreeks 21 maart.

Vorige nummers vindt u op de website www.parksonsbeek.nl onder > Nieuws.

Retour afzender/adreswijziging

Mogelijk is de adressering niet juist. Wilt u in dat geval zo vriendelijk zijn om hieronder de juiste gegevens in te vullen en het blad 'retour afzender' of deze strook in een enveloppe terug te sturen naar: Vrienden van Sonsbeek, Zypendaalseweg 24a, 6814 CL Arnhem.

Reden retourzending:

Postcode:

Naam:

Het correcte adres is:

Straat:

Plaats:

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

VAN
SONS
BEK
VERENIGING